

на нашу думку, мають певні потенційні можливості у роботі з такими дітьми.

З метою надання допомоги сім'ям вимушених переселенців та їхнім дітям саме у закладу освіти є всі можливості, умови й відповідні фахівці для реалізування таких випробуваних й ефективних технологій надання підтримки як кризове втручання, допомога для самодопомоги та музикотерапія.

Нами звернено увагу, що у разі кризового втручання людина, сім'я є об'єктом соціальної і соціально-педагогічної роботи до усунення загрози її життю і здоров'ю – відновлення фізичного і психічного стану та соціального статусу. Предметом кризового втручання є ті проблеми, що призвели людину, сім'ю до кризи. За умов кризового втручання відповідальність за життя і здоров'я дитини бере на себе соціальний педагог, соціальний працівник.

Список використаних джерел

1. Григоренко І.О., Савельєва Н. М. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами в сучасних умовах: навч. посіб. [для студ. і магістр. спец-тей «Соц. робота» і «Соц. педагогіка»]. Полтава: ПНПУ, 2017. 100 с.

2. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»: прийнятий від 20.10.2014 № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (дата звернення: 08.04.2024).

3. Зверєва І.Д., Лактіонова Г.М. Соціальна робота в Україні: навчальний посібник / за заг. ред. І.Д. Зверєвої, Г.М. Лактіонової. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 256 с.

4. Особливості організації в закладах освіти соціально-педагогічної роботи з дітьми у конфліктний та постконфліктний період. URL: <http://osvita.smila.com/metodychnirekomendaciji/1778-osoblyvosti-organizaciji-v-zakladah-osvity-socialnopedagogichnoji-roboty-z-ditmy-u-konfliktnyj-ta-postkonfliktnyj-periodmetodychni-rekomendaciji> (дата звернення: 08.04.2024).

Olga Soroka

*Professor, Doctor of Pedagogical Sciences,
Head of the Department of Social Work and
Management of Socio-Cultural Activities*

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Ternopil
Ming Ding
postgraduate student
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
China

SCIENTIFIC APPROACHES TO DEFINING THE PHENOMENON OF STRESS RESISTANCE

The authors raise the issue of revealing the essence of the "stress resistance" phenomenon. Attention is focused on psychoanalytic, behavioral, systemic methodological, and strengths theory approaches.

Keywords: *stress, stress resistance, scientific methodological approaches, phenomenon.*

Modern society makes more and more demands on individuals, increasing pressure on them in both personal and professional spheres. Internal crises are aggravated by external ones, including economic, social, political, etc. Tension causes psychological discomfort, which manifests itself through conflicts, quarrels, irritation, anger, and aggression. All this affects psychosomatics, causing serious psychological disorders and diseases. The war in Ukraine has significantly complicated the situation. In this regard, the ability of a person to be resilient to stress and overcome difficulties without great losses to mental and physical health is of particular importance. Thus, the problem of studying the main scientific approaches to the study of the phenomenon of "stress resistance" is becoming more relevant.

The term "stress" was first used by G. Selye when he developed the theory of "general adaptation syndrome". Subsequently, this term has expanded its use to various scientific disciplines and has become more popular [2]. As O. Kravtsova rightly notes, "borderline mental states are directly related to the process of adaptation. They go beyond the generally accepted norm, but cannot be attributed to pathology and are located between health and disease. This group includes several psychological phenomena, including neurotic states.

In psychology, there are several main scientific approaches to describing stress resilience. For example, the psychoanalytic approach deals with resilience

in situations of conflict. In this context, "stress resilience" can be seen as an indicator, with a positive value of which a person feels good and harmonious mentally. In turn, a negative value ("stress vulnerability") leads to a painful state of hysteria or neuroticism, characterized by constant inadequate anxiety.

According to Freud, in a stressful situation, psychological defenses are unconsciously triggered to protect the human psyche from destructive emotional experiences, including pain, shame, fear, anxiety, etc. In this case, the "material" of the stressful situation is "encapsulated". A person continuously spends his or her mental energy on protecting against it, which increases tension and anxiety.

From the perspective of the psychoanalytic theory of neurotic conflicts, the cause of stress vulnerability is the suppression of the female self in a world ruled by men. Studying neuroticism and neurosis in women, K. Horney emphasized the need to compete, to meet the conditions set by men, which creates frequent stressful situations for women. For this reason, women are more emotionally unstable than men, suffer from mood swings and self-esteem, and seek to attract attention at any cost.

In the context of the behavioral (behavioral) approach based on the theory of B. Skinner's theory [4], the development of an individual is completely dependent on environmental factors. Certain stimuli, acting on an individual, determine the formation of his or her various qualities. Through the use of the principles of learning theory, behavioral patterns are modified. Unlike the psychoanalytic approach, the behavioral approach does not aim to find out the causes of a problem, conflict, or symptom; it changes the observed behavioral patterns and reduces stress resistance.

Researchers of the systemic approach consider stress resistance to be a necessary characteristic of the holistic process of adaptation and associate it with the regulation of emotional states. They understand "stress resistance" as a person's ability to be emotionally stable and mentally resilient. Stress (psychological tension) occurs in situations that a person treats as significant events in his or her life, which is determined by his or her motives.

It should be noted that "stress resilience" is considered in the context of the strength perspective. In this approach, "stress resilience means the knowledge, skills, abilities, and discoveries that accumulate over time as a result of solving problems and dealing with challenges. This means that during a stressful situation, the preservation of well-being occurs due to the resources and abilities that a person has and develops during a stressful situation" [1, p. 14].

The most developed and authoritative is, in our best judgment, the position of G. Ryshko, according to which stress resistance, as a property of the psyche, reflects the ability of a person to successfully carry out the necessary activities (vital functions) under stressful conditions [3]. It only partially depends on the type of nervous system, temperament, and other neurophysiological indicators. The determinants of stress resistance are a set of structural components of the personality: neurodynamic, psychodynamic, personal, and socio-psychological.

Список використаних джерел

1. Богданов С. О., Чернобровкін В. М., Панок В. Г. Підготовка вчителів до розвитку життєстійкості / стресостійкості у дітей в освітніх навчальних закладах. Київ, Україна: ПУЛЬСАРИ, 2017, 208 с.
2. Кравцова О. К. Стресостійкість особистості як психологічний феномен: основні теоретичні підходи. Вісник післядипломної освіти. 2019. Випуск 7 (36). Серія Соціальні та поведінкові науки. С. 98–117.
3. Ришко Г. М. Методологічне обґрунтування експериментального дослідження стресостійкості. Проблеми сучасної психологічної освіти в нових термінах. Педагогика и психология. 2014. № 1. С. 239–247.
4. Skinner B. F. The concept of the reflex in the description of behavior. Journal of General Psychology. 1931. № 5. Pp. 427–458.

Ірина Суровцева

кандидат історичних наук

доцент кафедри соціології та соціальної роботи

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

м. Дніпро

**ДІЯЛЬНІСТЬ СПІВРОБІТНИКІВ ГУМАНІТАРНИХ МІСІЙ В
УМОВАХ ОСОБЛИВИХ РИЗИКІВ**